

Список використаних джерел:

1. Лаптева Л. П. История Чехии периода феодализма (V – середина XVII в.) Учебное пособие. – М.: МГУ, 1993. – С. 107.
2. Томек В. В. История чешского королевства. – С.-Петербург: Изд. С. В. Звонарева, 1868. – С. 595.
3. Helbling L. Dr. Johann Farbi, Generalvikar von Konstanz und Bischof von Wien 1478-1541. Beiträge zu seiner Lebensgeschichte / Leo Helbling: im Reformationsgeschichtliche Studien und Texte (RGST), begründet von Jos. Greving, [...] herausgegeben von Wilhelm Neuß, Heft 67/78.
4. Kameníček F. Zemské sněmy a sjezdy moravské: jejich složení, obor působnosti a význam: od nastoupení na trůn krále Ferdinanda I. až po vydání obnoveného zřízení zemského (1526-1628). Díl III. 1905. – S. 246-300.
5. Loserth J. Die Reformation und Gegenreformation in den innerösterreichischen Ländern im XVI. Jahrhundert / Johann Loserth – Stuttgart, 1898, s. 114-154.
6. Tieftrunk K. Odpor stavů českých proti Ferdinandovi I. 1547 / Karel Tieftrunk. – Praha, 1872. – S. 19.
7. Winter Z. Život církevní v Čechách, kulturně-historický obraz z XV. a XVI. století. Sv. I. Praha, 1895. – S. 136-155.

Клімова М.В.*студентка;**Науковий керівник: Шпак Д.О.**кандидат історичних наук, доцент,**Миколаївська філія**Київського національного університету культури і мистецтв***РЕЛІГІЙНІ СВЯТА І ТРАДИЦІЇ СЕЛА МУРАХІВКА
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Мабуть, немає такої території, країни, міста чи села, яке б не мало свою релігійну історію, свої традиції святкування релігійних свят. Невід'ємною частиною української культури є духовна культура, яка дає змогу народу відроджувати духовність нації.

В селі Пересадівка релігійні свята мали велике значення для її жителів, які дотримувалися усіх релігійних канонів святкування.

На свято святого апостола Андрія Первозваного проводилися святкові вечорниці, як тільки смеркало, хлопці та дівчата збиралися: танцювали та співали, пекли калети з пшеничного тіста. Тісто по черзі місили усі дівчата, додавали мед, оздоблювали вишнями, горіхами і маком. Пекли у печі, засушували так, щоб не можна було вкусити калету. Підвищували високо, щоб хлопець зміг угризнати її, лише високо підстрибнувши. Хлопці по черзі брали у руки палицю «сідали» верхи і заїжджали до кімнати. «Вершник» повинен був обійти вартового, підстрибнути і вкусити коржа. Якщо це вдалося, то він

одержував калету і пригощав всіх. Якщо ж не вкусив, то вартовий мав право «вписати» його квачем по обличчю [1].

З початком нового року починалося святкування Різдва. Господині готували 12 прісних страв, варили їх на свяченій воді. Найпершу готували кутю, крім неї, мали бути борщ, голубці, вареники – то була своєрідна подяка Господові за дари поля та саду. Господарям потрібно було все поприбирати. Ніщо не мало бути закиненим, інакше безлад буде панувати цілий рік. Коли світало, він повинен був встигнути відчинити двері сіней, а також ворота. Бо цього дня, як вірили селяни, одночасно з сонячними променями на землю сходять Господь, який побуває в кожному закутку, благословить й очистить всю обору. Про прихід Святої вечері сповіщувала перша зірка на небі. В цей час, насамперед, потрібно було нагодувати худобу. Господар клав у миску по кілька ложок кожної страви, усе це змішував із борошном і давав тваринам [2].

На святій вечері, як вважалося, сховався увесь рід, у тому числі й померлі. Бо тільки на свято, Господь відчиняв небесні брами, відпускаючи до нас рідних, яких вже давно немає з нами на цьому світі. Розпочиналася вечеря із запалення свічки та молитви. Відтак можна було приступити до споживання їжі.

В першу чергу куштували кутю, згодом приступали до інших страв. Усі члени родини мусили спробувати кожної страви, інакше вважалося, що не вродяться овочі, з яких вони приготовлені. На святі вечері заведено було споживати з однієї миски, щоб рід тримався, аби ніхто не посварив його. В Різдвяну ніч не гасили свічку, яка була символом життя. Вона сама мусила догоріти до кінця. А коли хтось випадково задмухав вогник, то вірили, що у новому році буде покійник. Зранку ходили до церкви на службу, обходили церкву три рази з іконою Божої Матері в супроводі священика. Після цього ішли колядувати від хати до хати. Господарі радісно зустрічали та частували колядників.

Після Різдва наступним святом був Старий Новий рік – день вшанування святого Василя Великого. Після ранкової служби у церкві із самого ранку хлопці набирали в кишені зерна, жита і починали засівати. Спочатку у власному домі, а потім у рідних та знайомих. А господарі щедро винагороджували засівальників гостинцями. Люди вірили, що на Новий рік до оселі приходить Доля людини і поселяється в якійсь тваринні, а тому пильно стежили, щоб ніхто не зашкодив цій Долі. Всі намагалися якнайбільше веселитися, радіти, уникати на свято сварок, миритися з тими, з ким раніше мали чвари. Адже, як зустрінеш Новий рік, так і проведеш.

Водохреща або «голодна кутя». З самого рання люди йшли до церкви. Після цього молоде покоління ходило до річки набрати води, яка в цей день мала чарівні цілющі властивості. Після цього святкування продовжувалося в домівках, де сідали за святковий стіл.

Останній тиждень перед Великим постом називався Масляним або Сирним тижнем, яке є народним гулянням. Хоча Масляна і має відтінок християнського свята, проте зовсім не є ним. Тиждень перед Масляною вважався «всеїдним», люди ніби квапилися скуштувати найкраще, найсмачніше перед тим, як

почнеться Великий піст. Тому гостинність не мала меж: частували усіх знайомих, сусідів. Головною їжею на Масляну були вареники з сиром, маслом і сметаною. Вареники на Масляну годилося варити щодня. Молодь збиралася, співали пісні, каталися на санках, гралися у сніжинки. На Миколаївщині Сирний тиждень зберігся лише серед православних віруючих. Масляна закінчувалася Прощенною неділею. Після Прощенної неділі, де всі тричі просять один у одного пробачення починається Великий піст.

І ось настає головне християнське свято – Великдень. Важливим для цього свята є Чистий четвер, під час якого господині поралися по господарству, прибирали у будівлях. Великодня служба тривала всю ніч. Після процесії тричі обходять навколо церкви, а потім освячували Паски, писанки. В цей день люди раділи Воскресінню Ісуса Христа.

Через сім тижнів після Великодня наступає Свята Трійця – одне з улюблених християнських свят, в якому об'єднуються православні традиції та язичницькі. У церкві правилася літургія, ікони прикрашали гіллям, а підлогу застеляли різноманітною травою. Почувши церковний дзвін, люди вставали, йшли до церкви з різними травами. Потім ці трави використовували як оберіг від різних незгод та хвороб. Святкування Трійці не обходилося без святкового столу. Віруючі готували страви зі свіжих овочів, фруктів, риби, пекли короваї, млинці. Скатертину застеляли білу або зелену, пригощали стравами усю родину.

Наступним святом є Маковея або Перший спас. В цей день освячуються квіти серед них є: чорнобривці, мак, васильки. Цей пучок із квітів зв'язували стрічкою, засушували та клали в оселі біля ікон – як оберіг, а також освячений мак весною розсівали по городу. Також в цей день освячували криниці. На Маковея традиційним було готувати солодкі страви з маком, який святили у церкві.

Другий спас називається Яблучний. У цей день обов'язково ходили до церкви, з собою брали корзину з фруктами, овочами, щоб після служби освятити молитвою плоди. Працювати, прибирати, прати в цей день було великим гріхом. Є повір'я, якщо відкусити фрукт після його освячення і загадати бажання, воно неодмінно збудеться. Також, якщо муха два рази сяде на вас в цей день – будете жити в багатстві. Взагалі, яблука в цей день в особливій пошані. З них готували різноманітні солодкі страви, варили компоти [3].

Успіння Пресвятої Богородиці або Перша Пречиста – це свято благословляло на збір урожаю. Всі бажані в цей день могли сповідатися священику, просити пробачення у тих, кого образили.

Усікновення Голови святого Пророка Івана, або Головосіка. Цього дня нічого не можна було різати, взагалі не користувалися гострими предметами, а хліб ламали руками. Цього дня ні в якому разі не можна співати, танцювати, веселитися – все це нагадувало смерть «мученика».

Релігійні свята передавалися від покоління до покоління. З часом багато свят втрачають свою актуальність святкування, забуваються ті традиції, які були закладені з давнини. Молоде покоління все частіше втрачає віру у свою релігію, чим її знищує. Тож, на сьогодні кожному з нас треба замислитися над тим, чому ми не відроджуємо традиції святкування?

Список використаних джерел:

1. Жовтневий державний районний архів Миколаївської області. – Ф. 40. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 21.
2. Журавлик. – 2004. – № 8.
3. Матеріали краєзнавчо-етнографічної практики студ. МФ КНУКіМ Клімової М. В.

Малярчук О.М.

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*

**ІНФРАСТРУКТУРА ПОБУТУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР
ДОБИ «РОЗВИНУТОГО СОЦІАЛІЗМУ»**

Складовою соціальної сфери є побутовий комплекс, до якого входять житлово-комунальне господарство, транспорт, торгівля, служба побуту. Інфраструктура побуту покликана забезпечувати належні матеріальні умови життя і добробуту населення. Зміни, які відбулися у цій сфері протягом радянського періоду, свідчать, що рівень життя людей значно покращився.

Вітчизняними науковцями доволі широко розкрито картину соціально-економічних процесів, що проходили у другій половині ХХ ст. на українських землях. Це, передусім наукові праці В. Барана [1], Я. Дзісяка [2], О. Малярчука [3], І. Рибачака [4], І. Савицької [5] та інших. До наукового обігу залучено значний обсяг матеріалів з архівних джерел, що зберігалися у закритих фондах.

Мета – висвітлити історію розвитку складових інфраструктури побуту Української РСР на прикладі західних областей, довести, що незважаючи на певні зрушення у вирішенні окремих питань, протиріччя між реальністю і запитами постійно збільшувалися. Об'єкт дослідження – політика партійно-радянської влади в соціально-економічній сфері, предмет – особливості її реалізації в умовах західного регіону України.

У 60-80-ті роки ХХ ст. зміст соціальної політики радянської влади в СРСР не змінився – в його основі, як і раніше, були розподільчі відносини та централізоване адміністративне регулювання. Підвищення ефективності економіки дозволило посилити увагу до соціальних проблем. Покращенню умов життя населення сприяли гарантована оплата праці колгоспникам, інтенсивне житлове будівництво, удосконалення соціально-побутової інфраструктури. Загалом даний період характеризувався найбільш високими темпами житлового будівництва і відповідно розбудовою комунального господарства. У житловому будівництві продовжувала домінувати тенденція до кількісних, а не якісних показників з мінімальним набором зручностей. На зміну п'ятиповерховій забудові міст і містечок, так званим «хрущовкам», приходять шести-дев'ятиповерхове та приватне. Сформувався і набув